

Сергій ЗАДВОРНИЙ
кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії України і туризму
ТНПУ ім. В. Гнатюка

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ПРАКТИКООРІЄНТОВАНOSTІ ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ ПРОГРАМ ІЗ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ

Готовність майбутнього випускника закладу вищої освіти до професійної діяльності є запорукою його успішної адаптації на робочому місці та подальшого кар'єрного й особистісного зростання. У даному вимірі дієвим комплексним набором інструментів і методик виступає практикоорієнтоване навчання. Воно являє собою поєднання теоретичних знань із практичними навичками з метою набуття професійного досвіду. Практикоорієнтоване навчання має важливе значення у процесі підготовки кадрів для сфери туризму і рекреації виходячи із її багатовекторної специфіки і часової динамічності у розвитку.

Станом на сьогодні, згаданий вище підхід до навчання є визначальним у реалізації затребуваних та успішних освітньо-професійних програм на ринку освітніх послуг як регіонального, загальнонаціонального так і міжнародного рівня. Відповідно заклади вищої освіти постійно напрацьовують основні напрямки підвищення практикоорієнтованості навчання влад із реаліями сьогодення, які би максимально підвищили конкурентоздатність їхнього випускника.

Освітньо-наукові програми підготовки кадрів магістерського рівня за спеціальністю «Туризм та рекреація» характеризуються особливими додатковими вимогами, щодо започаткування і провадження освітньої діяльності, що зазначено у відповідному Стандарті вищої освіти [3]. Тут ключове доповнення до опису предметної області у частині об'єкта вивчення та/або діяльності стосується теорії та методики професійної туристичної освіти. Також ще зазначаються дві додаткові компетентності та два результати навчання, а саме: спеціальні (фахові) компетентності (здатність до науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти; здатність доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері туризму та з дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються) та програмні результати навчання (планувати, організовувати і виконувати наукові і прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації, обирати методи та інструменти досліджень, висувати і перевіряти гіпотези, обґрунтовувати висновки; планувати і викладати спеціальні навчальні

дисципліни у закладах вищої освіти, розробляти їх методичне забезпечення). Тому, з огляду на це, виникає необхідність розглянути основні напрямки підвищення практикоорієнтованості освітньо-наукових програм із туризму та рекреації.

Станом на сьогодні, виходячи із тенденцій розвитку вищої освіти та сфери туризму, згаданими вище напрямками ми вбачаємо наступні:

1) гармонійне й збалансоване співвідношення теоретичної і практичної частин освітньої програми;

2) залучення на постійній основі професіоналів-практиків до освітнього процесу. Поряд із представника туристичного бізнесу, управліннями у сфері туризму доцільно залучати також й наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників наукових установ, закладів вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти, які займаються дослідницькою та навчальною діяльністю за туристично-рекреаційним спрямуванням;

3) наявність значної частини якісної практичної науково-педагогічної і науково-дослідницької складової у структурі освітньої програми, що відповідає сучасним трендам професійної туристичної освіти та актуальним напрямкам наукової діяльності у туризмі та рекреації;

4) відповідність змісту освітньої програми вимогам майбутнього місця працевлаштування, в тому числі із орієнтацією на сучасні бази практичної підготовки, керівники яких у перспективі можуть виступити роботодавцями;

5) підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу. Наявність сучасного спеціалізованого ліцензованого програмного забезпечення для сфери туризму і рекреації (робота із глобальними дистриб'юторськими системами, цифровими технологіями, базами даних, геоінформаційними системами), організації освітнього процесу та наукових досліджень. Обладнані інноваційні спеціалізовані лабораторії та навчальні кабінети;

6) використання новітніх методів і засобів навчання, які максимально наближають здобувача освіти до реальної професійної діяльності за профілем;

7) активна долученість усіх учасників освітнього процесу до міжнародної освітньої, наукової та проектої діяльності з проблематики у сфері туризму і рекреації.

Водночас, сьогодні існує ціла низка проблем та викликів, які необхідно подолати, аби повністю наблизитися до еталонного практикоорієнтованого навчання. Серед них найбільший вплив мають воєнний і безпекові фактори, незначне фінансування, окремі кризові

явища у галузі, недостатнє кадрове забезпечення та інше. Але поряд з тим, виникає багато можливостей, де можна реалізувати перспективні освітні інновації.

Так, в останній час у системі вищої освіти активно пропагується концепція суспільно-орієнтованого навчання, яке спрямоване на громаду та відповідає третій місії університету – прогромадськості. Суспільно-орієнтоване навчання, що відоме у світі як «Service-Learning» передбачає перетворення академічних знань на професійні, практичні навички через служіння у громаді, допомогу у вирішенні проблем для громади і спільно з нею [4, с. 79]. Суспільно-орієнтоване навчання базується на принципі «навчання через служіння» тому студенти можуть брати участь у проєктах, які відповідають їхнім освітнім програмам, та одночасно допомагати громадам. Таким чином, студенти отримують можливість застосувати свої знання на практиці, працюючи над реальними проблемами суспільства [1, с. 209]. Дана концепція, на нашу думку, у сучасних реаліях переорієнтації на розвиток місцевого (локального) туризму є актуальною та своєчасною.

У контексті підготовки майбутніх фахівців для туризму і рекреації співпраця з громадою є надвичайно важливою у декількох аспектах. Насамперед, це стосується підготовки і перепідготовки кадрів для індустрії гостинності, управління, освіти й науки, а також співпраця з метою розробки стратегічних і тактичних напрямків розвитку туризму, наукових досліджень. Теж цінною є участь у громадських і соціальних проєктах спільно з громадою і для громади. Це включає екскурсійну волонтерську діяльність, участь у благодійних заходах, туристичну промоцію тощо.

Загалом, практикоорієнтоване навчання, з поступовою його трансформацією у прогромадське, має важливе значення, та є ключовим рушієм модернізації системи підготовки кадрів освітньо-наукового спрямування для сфери туризму та рекреації на сучасному етапі.

Список використаних джерел:

1. Вдовенко І., Вдовенко О. Суспільно орієнтоване навчання як інноваційна форма педагогічної освіти в Україні. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. 2024. № 185-186(29-30). С. 207-211.
2. Задворний С. Практикоорієнтованість міждисциплінарних освітніх програм у сфері туризму і рекреації. Актуальні питання практичної підготовки майбутніх фахівців: матеріали міжфакультетського навчально-методичного семінару. Тернопіль: Вектор, 2024. С. 63-67.
3. Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 242 Туризм для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України № 209 від 21.02.2022 р. URL: https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/vishchaosvita/2022/Standarty_Vyshchoyi.Osvity/Zatverdzeni.Standarty/02/21/242-Turyzmahistr-21.02.22-1.pdf.
4. Розвадовська Т. В. Суспільно орієнтоване навчання в умовах закладу вищої освіти. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2020. № 2. С. 77-84.